MATILDA CARAGIU - MARIOȚEANU

DI NUNTRU ȘI-DI ÑAFOARÂ

STIHURI ARMÂNEȘTI

CARTEA ROMÂNEASCĂ

Di nuntru şi-di nafoarâ

Stihuri armâneşti

Matilda Caragiu Marioţeanu

Din năuntru şi din afară

Stihuri aromâne

Cartea Românească
1994

Coperta : Anamaria Smigelschi

„Je ne demande pas
quelle est ta race,
ta nationalité
ou ta religion,
mais
quelle est ta souffrance“

PASTEUR

Precizări

30 di aesti poezii li scoşu întâńea oară tu padi tu disculu *Di nuntru şi-di nafoară*, ELECTRECORD, Bucureşti, 1991. Suntu nali : *Scară, Adil'iu, Bârni, Muzică tu amurdzită, Ómega, Ghini vinişi !, Toma-Apostallu, Disicatlu.*

Tu aduţearea tu limba literară, ţânui multu si s-veadă latinitatea şi unitatea a limbil'ei strâromâneşti, chirândalui, di multi ori, muşuteaţa a versului armânescu.

Scriarea :	l'	= gl, di-tu italiană	(ex. : famiglia)
	ń	= gn, „ „	(ex. : legno)
	ţ	= zz, „ „	(ex. : pazzo)
	dz	= z, „ „	(ex. : zinco)
	y	= γ, di-tu greacă	(ex. : γinaika)
	th	= θ, „ „	(ex. : θéatron)
	dh	= δ, „ „	(ex. : δrámion)

30 din aceste poezii au apărut prima oară în discul cu acelaşi titlu, *Di nuntru şi-di nafoară*, ELECTRECORD, Bucureşti, 1991. Sunt noi : *Scară, Adil'iu, Bârni, Muzică tu amurdzită, Ómega, Ghini vinişi !, Toma-Apostallu, Disicatlu.*

În transpunerea în limba literară, am preferat să fiu fidelă latinităţii şi unităţii străromânei, sacrificând, în acest fel, adeseori, frumuseţea versului aromânesc.

Autoarea

---

* *Din raţiuni tipografice se notează prin* dz *africata dentală* s o n o r ă *în loc de* d + *semn diacritic dedesubt, ca în cazul consoanei* s u r d e *corespunzătoare* ţ).

Adil'eri

Respirări

DHYEATÂ TI HIL'I-MEA

Hil'ea-ńi, vruta-ńi
Ţi nu ti featişi ni Yramusti
ni Samarina
ni Hrupişti
ni Perivoli
Ţi nu biuşi ni apâ adusâ cu ghiumili
di la Dolţâ
di la fântâna alu Bucuvalâ
di-tu trâpiclu ali Veryini
Ţi nu ştii ţi va s-dzâcâ
ni ńelu di Aryos
ni pitâ tu sinii, cu circhelu coaptâ,
ni dzamâ di pâni,
di dadâ armânâ adratâ,
ni bucuvalâ dulţi
şi niţi caşu cu umtu
Ţi nu-ai bâşatâ mânâ di omu auşu
di papu
di mumi tińisiti
cu mâńili hrisusiti
Ţi nu şidzuşi ascumtâ, s-ţ-aducâ insusitlu
Ţi nu ti-adraşi-nveastâ fârâ si-lu ştii bârbatlu

DIATĂ PENTRU FIE-MEA

Fia-mi, vruta-mi
Care nu te-ai născut nici la Gramoste
nici la Samarina
nici la Hrupişte
nici la Perivole
Care nu ai băut nici apă adusă cu ghiumele [1]
de la Dolţă,
de la fântâna lui Bucuvală
din pârâiaşul Verginei
Care nu ştii ce înseamnă
nici miel de Argos
nici plăcintă la tavă, cu ţestul coaptă,
nici „zeamă de pâine" [2],
de mamă armână făcută,
nici „bucuvală" [3] dulce
şi nici „caş cu unt" [4]
Care n-ai sărutat mână de om bătrân
de bunic
de mame preacinstite
cu mâinile-aurite
Care nu ai stat ascunsă, să ţi [se] aducă
logodnicul
Care nu te-ai făcut mireasă fără să-l ştii
bărbatul

1. „Vase de aramă, cu o toartă, pentru adus şi păstrat apă".
2.-3. „Mâncăruri de om sărac, din pâine dumicată, cu brânză, zahăr, unt".
4 „Ciulama cu brânză şi unt".

Ţi ni câ ştii ţi easti ocl'iulu cându algheaşti
di-ahâtâ aştiptari
şi di ahâtâ vreari...

Hil'ea-ńi, birbicuşa-ńi,
zbuldzlu-a meu di neauâ
ocl'iu di mârdzeauâ
peru di aruseauâ
truplu di-aluneauâ
boaţi di pirdhyeauâ
Ţâni-ńi, ţâni mâna-ńi...

Care nici nu ştii ce înseamnă
ochiul când albeşte [5]
de-atâta aşteptare
şi de atâta vrere...

Fia-mi, berbecuşa-mi,
bulzul meu de nea
ochiul de mărgea
părul de-arusea [6]
trup de alunea
voce de turturea [7]
Ţine-mi, ţine mâna-mi...

5. „Se stinge de întristare".
6 „Grâu superior, rusesc".
7 „Potârniche".

ADIL'IU

Îńi câdzu pi nucâ unâ frândzâ,
uscatâ
greauâ di pumoara-anlui ţi tricu
galbinâ
lişoarâ di muşuteaţa-l'i
şupţâri, fârâ trupu, ţi fisea-l'i deadi.

Adil'iu.
MINI.

Câ ţe MINI ?

Cumu di-adil'iu tâşi mini ?

Câ ţe adil'iu mini
vimtulu adusu
di frândza pi ducâ
ţi-ńi câdzu pi nucâ ?

Cumu di-adunai tâşi MINI
tutâ haraua di-adil'eari
di frândzâ fârâ adil'eaticu, pi ducâ,
ţi-ńi câdzu pi nucâ ?

Adil'iu...
Adil'iu !

Ahâtâ ghineaţâ !

RESPIR [1]

Mi-a căzut pe nucă [2] o frunză
uscată
grea de povara anului ce a trecut
galbenă
uşoară de frumuseţea-i
subţire, fără trup, ce firea-i dete.

Respir.
EU.

De ce EU ?

Cum de respir tocmai eu ?

De ce respir eu
vântul [3] adus
de frunza pe ducă
ce-mi căzu pe nucă ?

Cum de-am adunat tocmai EU
toată bucuria adierii
de frunză fără respiraţie, pe ducă
ce-mi căzu pe nucă ?

Respir...
Respir !

Atâta bineţe [4] !

1. Literal : „(eu) adii" (< lat. * *ad iliare*).
2. „Ceafă" (cf. fr. *nuque* < lat.)
3. „Aerul".
4. „Bine ; fericire".

DATLU

Nu poţ si-ńi l'eai nâpoi
aţeauâ ţi ńi-ai datâ...
Easti lucru avutu
aţelu datlu !

Soarili-lu coaţi gârnulu,
u creapâ simiţa
u creaşti pânea
si-u mâcâ sârmâniţa !

Nu l'i-u l'eai a omlui
aţeauâ ţi l'i-u deadişi !
Câ easti lucru datu
aţea ţi easti datâ !

Îńi deadişi ta s-ţ-lu caftu
ca unu orbu luńina...
s-lu-amintu
s-crescu hirlu
lilice-a soarilui s-iasâ...

O, Dumnidzale, tată !
Nu poţ si-ńi l'eai nâpoi
aţeauâ ţi ńi-ai datâ,
câ-i lucru-avutu
elu, DATLU !

DATUL

Nu poţi să-mi iei napoi
aceea ce mi-ai dat...
Este lucru avut
acela datul !

Soarele-l coace grâul,
o crapă sămânţa
o creşte pâinea
s-o mănânce sârmâniţa [1] !

Nu-i iei omului
aceea ce i-ai dat-o !
Că este lucru dat
aceea ce este dată !

Mi-ai dat [2] ca să ţi-l cer
ca un orb lumina...
să-l nasc
să [îl] cresc firul
floare de soare să iasă...

O, Dumnezeule, tată !
Nu poţi să-mi iei napoi
aceea ce mi-ai dat-o !
Că-i lucru avut
el, DATUL !

1. „Pruncul".
2. „Mi-ai sădit în mine dorinţa de a-ţi cere... firul".

OARA A-NSIRĂRIL'EI

Spuni-ńi, Doamne, câtâ iu-i Scâpitata ?
Câtâ cari parti a lumil'ei
şi-a lunâl'ei
va-ńi tornu faţa
tu-aumbrâ ?

Ńi-u doru di-aumbra fârâ urmâ.
Mi doari luńina
ţi u portu
amânatu
tu mini-ńi...

Spuni-ńi, Doamne, câtâ iu-i Scâpitata ?
Di câtâ iu yini Elu, Soarili,
cându dipuni ?

Ńi-u doru di-aumbra fârâ urmâ,
di oara aţea, unâ,
a-Nsirăril'ei
cându Vinita şi Vgata
si-mpriunâ...

ORA ÎNSERĂRII

Spune-mi, Doamne, încotro-i Scăpătatul [1] ?
Spre care parte a lumii
şi a lunii
întoarce-mi-voi capul,
la umbră ?

Mi-e dor de umbra fără urmă.
Mă doare lumina
ce o port
târzie
în mine-mi.

Spune-mi, Doamne, încotro-i Scăpătatul ?
De unde vine El, Soarele,
când apune ?

Mi-e dor de umbra fără urmă,
de clipa [2] aceea unică
a Înserării,
când Venitul şi Plecatul
se-mpreună.

1. „Apusul".
2. Literal : „ora ; ceasul".

ADAMLU ȘI EVA

Unâ saricâ lae
pi albulu di sfildișu
a chetriloru di unâ etâ
tu mardzini di-amari
unâ noapti...
Eara...'nâoarâ !

Unâ cândușî albâ
pi lailu di câtrani
a undiloru cutrimburati
tu mardzini di-amari
unâ noapti...
Eara... 'nâoarâ !

Cândușî albâ
saricâ laii
lailu cu albu
albu cu laiu
unu suflitu albu
unu suflitu singuru
tu mardzini di-amari
unâ noapti...

Eara... 'nâoarâ !

ADAM ȘI EVA

O sarică neagră
pe albul fildeșiu
al pietrelor primordiale [1]
pe margine de mare
într-o noapte...
Era... odată !

O cândușă [2] albă
pe negrul vinețiu [3]
al undelor cutremurate
pe margine de mare
într-o noapte...
Era... odată !

Cândușă albă
sarică neagră
negrul cu alb
albul cu negru
un suflet alb
un suflet singur
pe margine de mare
într-o noapte...

Era... odată !

1. Literal : „de odinioară“.
2. „Haină femeiască, fără mâneci, din stofă groasă, care se purta pe vreme rece“.

CÂPĂCHI DI OCL'I

Adrati, uidisiti
câpăchili hrisusiti
cadu seara apustusiti
hivritili pleoapi.

Amirâril'i, parádhisu
cu sori şi cu luţeafiri
harei vecl'i şi nali
încapu, sta nicârtiti
dupâ câpăchili a tali.

Li-ncl'idz, sinduchi ascumti
di tini maşi dişcl'isi
şi-haraua tut-a tauâ-i !
O, vluyisiti pleoapi !

Maşi vreri şi doruri, gânâ,
nu-ncapu şi curâ, şcl'ioapi,
li pingu şi-li dirinâ-
nvirinatili pleoapi...

PLEOAPE

Meşteşugit lucrate
capacele [1]-aurite
cad seara ostenite
înfierbântatele pleoape.

Împărăţii, parádis
cu sori şi cu luceferi
bucurii vechi şi noi
încap, stau neclintite
după a tale pleoape.

Le-nchizi, lacre ascunse
de tine doar deschise
şi bucuria-i toată a ta !
O, binecuvântate pleoape !

Doar vreri [2] şi doruri, doldora,
nu-ncap şi cură, şchioape
le-mping şi le sfâşie-
ntristatele pleoape ! [3]

1. Literal : „capace de ochi".
2. „Iubiri".
3. Literal : „înveninatele".

VENUS

Tini, Venus,
di Milo
di Cirene
di Cnido
di Malta
di iuţido !

Tini, plasâ chitroasâ
a mintil'ei agiunâ di muşuteaţâ
ţi Omlu, Thiriulu u-ari adratâ !

Tini, theaminâ
di frimitari faptâ !

Di ańi şi-di ańi
di totâna
hii, Venus, dipriunâ
maşi unâ...

VENUS

Tu, Venus,
din Milo
din Cirene
din Cnido
din Malta
de oriunde !

Tu, plăsmuire pietroasă
a minţii flămânde de frumuseţe
ce Omul, Atotputernicul a zămislit-o [1] !

Tu, femelă
din frământare născută [2] !

De ani şi ani
dintotdeauna
eşti, Venus, într-una,
numai una...

1. Literal : „omul, uriaşul a făcut-o".
2. „Literal : „făcută".

CRUŢI MALTEZI

Malta, cruţi di api
        cruţi di vimturi
        cruţi di ginti

Malta, vatrâ fârâ apâ
        vatrâ fârâ vimturi
        vatrâ fârâ ginti

Malta, locu blâstimatu
        tu mesi di doauâ lumi
        ţi unâ lumi li disparti

Şi, cu tuti aesti,

Malta, locu vecl'iu ti oamińi
                ti crişt̗ińi
di azâ
di-aieri
di totâna

toru niscriatu a etiloru.

RĂSCRUCI MALTEZE

Malta, răscruce de ape
        răscruce de vânturi
        răscruce de ginte

Malta, vatră fără apă
        vatră fără vânturi
        vatră fără ginte

Malta, loc blestemat
        între [1] două lumi
        ce-o lume le desparte

Şi, cu toate acestea,

Malta, pământ vechi pentru oameni
                pentru creştini
de azi
de ieri
dintotdeauna

urmă nescrisă a veacurilor.

1. Literal: „în mijlocul a două lumi".

MUZICA TU AMURDZITÂ

Ari unâ oarâ tu-amurdzitâ
cându agrulu va canda s-greascâ,
ma nu scoati zboru.

I, ca-şti ?

Vahi greaşti di ńil'i di ori
ma nu putemu noi, muritori,
s-lu-aduchimu
si-l'i li turnămu
zboarâli...

Câ eali
zboarâli a agrului
suntu ca muzica :
u-avdu mutu
si-u tornu nu potu
u-ncl'idu tu mini-ńi
şi-aclo armâni-ńi...

Tu oara di-amurdzitâ
— aburu tricutu tu sitâ —
pomlu-i ţearâ asteasâ
fântâna-i funi groasâ.

Si-alinâ boaţea di-agru
Şi si-avdi maşi-n ţeru.

MUZICĂ-N AMURG

Există o oră în amurg
când agrul [1] vrea parcă să grăiască,
dar nu scoate [un] cuvânt.

Sau, cine ştie ?

Poate grăieşte de mii de ori
dar nu putem noi, muritori,
să-l înţelegem
să i le întoarcem [2]
cuvintele...

Căci ele
cuvintele agrului
sunt ca muzica :
o aud mut
să o-ntorc nu pot
o-nchid în mine-mi
şi acolo rămâne-mi...

La ceasul amurgului
— abur trecut prin sită—
pomu-i ceară [3] stinsă
fântâna-i funie groasă.

Se-nalţă vocea agrului
şi se-aude doar în cer.

1. „Ogorul" ; *(agru < lat. agrum).*
2. „Să-i răspundem".
3. „Lumânare".

Mutrescu niminarea
doauâ dulbii limpidz
pi yilia amurţâtâ a laclui :
easti unu ÓMEGA
disfaptu
dinâpoi
cu ciciuruşi chitrusiti
muti
ca moarti...
Acaţâ „oaca-ca !"
concertulu di-tu baltâ
di-tu etâ
di cându alfa-i alfa
di cându broasca-i broascâ
di cându broasca-i ÓMEGA.

Oaspili-a meu di-tu lacu,
oaca-ca, oaca-ca !
Dulbiili va-l'i creapâ
tu-nyeari intrati
di-aurlari umflati
ti vreari şuţâti.

Oaspili-a meu ÓMEGA.

Privesc nemişcarea
două telescoape limpezi
pe luciul amorţit al lacului :
este un OMEGA
desfăcut
la spate [1]
cu picioruşe împietrite
mute
ca moarte...
Începe „oac-oac-oac-ul"
concertul din baltă
etern
de când alfa e alfa
de când broasca e broască
de când broasca-i OMEGA.

Oaspele [2] meu din lac
oac-oac, oac-oac !
Telescoapele [stau] să-i crape
în înviere intrate
de urlat umflate
de iubire ritmate [3].

Oaspele meu OMEGA.

1. „Înapoi".
2. „Prietenul".
3. Literal : „de vrere sucite".

Sta niminatu tu lacu
şi-şi cl'eamâ vruta.

Easti oara a vrearil'ei.

* *Ti omlu a meu. Noi şi ÓMEGA, tu budzá di banâ*, Măgura, 1987.

Stă nemişcat în lac
şi-şi cheamă iubita.

Este ora dragostei. [4]

* *Pentru soţul meu. Noi şi OMEGA, pe buză de viaţă*. Măgura, *1987*.

4. Literal : „îşi cheamă vruta. Este ora vrerii".

Praguri

Praguri

PRAGURI

Ţi ghini eara
câ tendili di vârnâoarâ
nu-avea praguri :
nu puteai s-ti-ncheadiţi
nu ştiai cându eşti nuntru
          cându eşti nafoarâ...

Caplu şi-mintea
puteai s-li-alińi
pânâ la ţeru.
Ţiva nu ti-agudea.
Eara... altuţiva !

Earai ca pul'il'i azburâtori :
maşi Dumnidzâ şi-niori.

Tora... praguri,
praguri soi di soi :
          di udadz
          di sali, di sâliţâ
          di casi
          di biseriţ
          di stati
          di minduiri...

Praguri.
Praguri, praguri.

PRAGURI

Ce bine era
că tendele[1] de odinioară
nu aveau praguri :
nu puteai să te împiedici
nu ştiai când eşti înăuntru
          când eşti afară...

Capul şi mintea
puteai să le înalţi
până la cer.
Nimic nu te lovea.
Era... altceva !

Erai ca puii[2] zburători :
doar Dumnezeu şi nori.

Acum... praguri,
praguri soi de soi :
          de odăi,
          de săli, de săliţe,
          de case
          de biserici
          de state
          de gânduri...

Praguri.
Praguri, praguri.

1. „Corturi" păstoreşti, cu o deschidere largă în formă de triunghi.
2. „Păsărele".

MARDZINI

Amarea ari mardzini.
Pita ari mardzini.
Fustanea ari mardzini
pâdurea ari mardzini
hoara ari mardzini...

Dzâțemu : cumata di la mardzini
casili di la mardzini
...

omlu di la mardzini ?

A curi mardzini ?

A meauâ, a tauâ, a noastrâ...

Omlu ți sta di mardzini
ńicu
caplu plicatu
ocl'i-n-padi
nibâgatu tu isapi
doi pâradz s-nu dai pi elu !

Câ așí-i tu oamińi :
ațelu di-tu thesi greaști
ațelu di-tu mesi avdi
ațelu di-tu mardzini adarâ...

Ghini ma, acațâ di si-aproachi
omlu di la mardzini.

MARGINE

Marea are margine.
Plăcinta are margine.
Rochia are margine
pădurea are margine
satul are margine...

Zicem : bucata de la margine
casele de la margine
...

omul de la margine ?

A cui margine ?

A mea, a ta, a noastră...

Omul ce stă la margine
mic
capul plecat
ochii în jos
nebăgat în seamă
doi bani să nu dai pe el !

Că așa-i între oameni :
cel din cap grăiește [1]
cel din mijloc aude
cel din margine face...

Bine dar, începe [2] să se apropie
omul de la margine.

1 „Vorbește ; poruncește".
2. Literal : „acață, prinde să..."

Tutu s-ma aproachi
di mini, di tini, di noi
pânâ si-nturtureadzâ,
pânâ u scoalâ cujaca !
U l'ea disuprâ
omlu di la mardzini,
l'i si umplurâ dinţâl'i di pâni !

Şi... ţi s-vedz ?
Greaşti thesea
avdi mesea
nu-i mardzinea... !
Greaşti mardzinea
avdi thesea
adarâ mesea,
ea, totâna,
câtâ-n susu, câtâ-n-ghiosu... !

Lumea... nu-ari mardzini !

Tot se [mai] apropie
de mine, de tine, de noi,
până se-nfiripă,
până îşi saltă cojocul !
Şi-o ia în cap [3]
omul de la margine,
i s-au umplut dinţii de pâine ! [4]

Şi... ce să vezi ?
Grăieşte capul [5]
aude mijlocul,
nu-i marginea... !
Grăieşte marginea
aude capul
face mijlocul
el, totdeauna,
către-n sus, către-n jos... !

Lumea... nu are margine ! [6]

3. Literal : „o ia deasupra".
4. „e ghiftuit".
5. „cel din cap [mijloc] margine".
6. „Mare-i grădina lui Dumnezeu !"

GIOCU ȘUȚÂTU

Unu chiro :
ficiurițl'i si-agiuca
și-nsârea
tiniril'i arâdea
și s-bâșa
(arşini mari, ascumtá !)
măril'i trâdzea vârnâ oarâ corlu
și șidea di mutrea...

Astâdz :
ficiurițl'i nu si-agioacâ
(câ nu au chiro)
tiniril'i nu-arâdu
(câ nu-au chefi)
nu s-bași
(câ lâ-i fricâ)
și-ma măril'i si-agioacâ
tamam ca ficiurițl'i
cându si-agiuca...

JOC INVERS [1]

Cândva :
copilașii [2] se jucau
și săreau
tinerii râdeau
și se sărutau
(rușine mare, pe ascuns !)
cei mari trăgeau câte o dată corul [3]
și ședeau de priveau...

Astăzi :
copilașii nu se mai joacă
([pentru] că n-au timp)
tinerii nu râd
([pentru] că nu au chef [4])
nu se sărută
([pentru] că le e frică)
și cei mari se joacă
întocmai [5] ca copilașii
când se jucau...

1. Literal : „sucit".
2. Literal : „feciorașii".
3. „horă — în spirală — la aromâni".
4. „plăcere".
5. Literal : „taman".

DORU DI BANÂ

Tuț suntu buńi
și tuț ńi-nsaru într-agiutoru
cu dzâca
cu mintea
cu fapta...

Ari și-niscânță
ți mi-agiutâ ta s-moru
plântândalui ahândosu
pânâ la osu
câțutlu
ta si-ńi hibâ ma lișoru.

Mași câ mini nu lâ caftu agiutoru
ni dzâca
ni mintea
ni fapta
ni câțutlu
ta si-ńi hibâ ma lișoru.

Câ mini voi s-moru
singurâ
fârâ agiutoru.

DOR DE VIAȚĂ

Toți sunt buni
și toți îmi sar în ajutor
cu zisa
cu mintea
cu fapta...

Sunt și [unii]
ce mă ajută ca să mor
împlântând adânc
până la os
cuțitul
ca să-mi fie mai ușor.

Numai că eu nu le cer [în] ajutor
nici zisa
nici mintea
nici fapta
nici cuțitul
ca să-mi fie mai ușor.

[Pentru] că eu vreau să mor
singură
fără ajutor.

1. „Gândul".

Ari zvici și zvici :
ari ți suntu subțâri
ca hirlu di iarbâ
i ca frândza di misuru
ți tal'i și-dischicâ
fața alb-aroși ali Evâ...

Ari și-ți suntu di vini
cu tehni-mplâtiti
ți tal'i și-dischicâ
și sapâ și-lu seamnâ
loclu di trupu uminescu...

Ari zvici și zvici :
câti unu hiru
câti doauâ
câti dzați
ți tal'i și-dischicâ
ți sapâ
ți ardu
ți seamnâ...
Ma vârnu di eali
nu tal'i, nu dischicâ
nu sapâ, nu ardi
nu seamnâ
cumu tal'i, cumu dischicâ
cumu sapâ, cumu seamnâ
cumu vatâmâ
ZBORLU.

Sunt bice și bice :
sunt unele [1] subțiri
ca firul de iarbă
sau ca frunza de porumb
ce taie și despică
fața alb-roșie a Evei...

Sunt și altele [2] din vine
măiestru-mpletite
ce taie și despică
și sapă și-l însemnează
pământul [3] de trup omenesc...

Sunt bice și bice :
câte un fir
câte două
câte zece
ce taie și despică
ce sapă
ce ard
ce însemnează...
Dar nici unul din ele
nu taie, nu despică
nu sapă, nu arde
nu însemnează
cum taie, cum despică
cum sapă, cum însemnează
cum ucide
CUVÂNTUL.

1. Literal : „sunt ce (= care) sunt subțiri".
2. Literal : „sunt și ce (= care) sunt din vine".
3. „Lasă semne ; brăzdează".

SCARÂ

Fârâ alti zboarâ :
lumea-i unâ scarâ !

Altu alinâ
altu dipuni

Câtrâ soari
cându-i vreari
Câtrâ chisâ...
cându-i scrisâ.

Tradzi-n-susu
pindzi-n-ghiosu

Capiti sculati
dzinucl'i-aplicati

Unu ocl'iu plândzi-lu
şi-alantu arâdi-lu

Dimândâ liundaril'i
şi caftâ dhicuńearil'i

Niţi nu si-aleadzi
niţi nu si-ndreadzi

Şi-ma s-hibâ di-azgheară ?

Lumea-i unâ scarâ !

SCARĂ

Fără alte vorbe :
lumea e o scară !

Unul urcă
altul coboară

Către soare
când e vrere [1]
Către beznă...
când e scrisă.

Trage-n sus
împinge-n jos

Capete sculate [2]
genunchi îndoiţi

Un ochi plânge-(el)
şi-altul râde(-el)

Poruncesc leii
şi cerşesc cerşetorii

Nici nu se-alege
nici nu se drege

Şi de-ar fi că zbiară ?
...
Lumea e o scară !

1. „Iubire".
2. „Înălţate".

FRICÂ

Cându earamu ńicâ
ńi-eara fricâ
di bubuliţi
di şoariţi
di purici
di yerńi
di orńi
...

di-aţelu c-un-cioru !

Di iţi s-minâ,
câ ari i câ nu ari
cicioari...

Ghini ma tora
ńi-u fricâ
di yenlu ţi ari
maşi doauâ cicioari !

FRICĂ

Când eram mică
mi-era frică
de buburuze
de şoareci
de purici
de viermi
de balauri
...

de cel cu un picior[1] !

De orice mişcă,
[fie] că are, [fie] că nu are
picioare...

Bine dar acum
mi-e frică
de fiinţa care are
numai două picioare !

1. „Dracul".

BÂRNI

Hii dzuua ţi creaşti
Mini-aţea ţi scadi

Ocl'iu-ţ luńineadzâ
A meu agiuneadzâ

Dorlu-ţ tutu-algheaşti
A meu si-aludzaşti

Soarili... ţ-arâsari
A meu... tu-ascâpitari.

BRÂIE [1]

Eşti ziua ce creşte
Eu cea care scade

Ochiu-ţi luminează
Al meu ajunează [2]

Doru-ţi tot albeşte
Al meu lâncezeşte

Soarele-ţi... răsare
Al meu... la scăpătare. [3]

1. „Generaţii".
2. „Flămânzeşte".
3. „Asfinţit".

GHINI VINIŞI !

S-easti câ vinişi singurâ,
ghini vinişi, cripare !

S-easti câ-ńi yińi şi-cu altâ,
pulbiri fă-ti, cripare !

Tu munţâ seţi s-ti duţi,
nu voi s-ti-aprochiu, cripare !

BINE-AI VENIT !

Dacă ai venit singură,
bine-ai venit, supărare !

Dacă-mi vii şi cu alta,
pulbere fă-te, supărare !

În munţi seci [1] să te duci,
nu te primesc [2], supărare !

---

1. „Pustii".
2. Literal : „nu vreau să te apropii (eu) / să te aduc în casa mea".

In memoriam...

„Morții lipsesc
de la o vreme
dintre noi"

Toma Caragiu,
Poeme și alte confesiuni

In memoriam...

CUPACILU *

Di la pachi strâpachi si ştie
câ di hil'il'i ali pâduri
cupacilu di-mprostu cadi
tuţ alanţâ putrigami
yerńi şi-bubuliţi l'i-aroadi.

Elu, cupacilu,-ndreptu ţearâ
luńinâ ţi umpli loclu
di simiţâ sârmâńeatâ
şi-sândzi dinischeatu simnatâ
şi-cu apa-lu Bucuval-udatâ...

Şi-boaţea-l'i... ţi-avyilii si-adunarâ
frândzâli di cristalu si-l'i li minâ ?
Când... chicuti di cas' di vâru ştiuti,
când... neauâ ţi si-tucheaşti
şi ciuciurâ ti vruti,
când... fuldziri, câmbăńi ţi-alinâ analtu-n ţeruri
ihadz si-ţ mutâ perlu...
Cumu, Doamne,-l'i deadişi tuti ?

Şi-ţi vreari şi-ţi harauâ
a lumil'ei aduţi
şi-când soarili da di dzeanâ
şi-cându aumbra cadi...
Iholu a cupacilui
di naparti-arâsunâ,

STEJARUL *

De la moşi-strămoşi se ştie
că dintre fiii pădurii
stejaru [1]-n picioare cade
ceilalţi tot putregaiuri,
viermi şi gărgăuni îi roade !

El, stejarul, drept ca ceara [2],
lumină ce umple locul
din sămânţă sărmăneată [3]
şi-de sânge dinischeat [4] semnată
şi cu apa lui Bucuvală udată...

Şi vocea-i... ce viori se adunară
frunzele de cristal să i le mişte ?
Când... picături de casă de nimeni ştiute,
când... nea ce se topeşte
şi susură pentru vrute [5]
când... fulgere, [şi] clopote ce urcă-nalt în ceruri
isonuri să-ţi mute părul...
Cum, doamne-i dăduşi toate ?

Şi ce iubire şi ce bucurie
lumii [întregi] aduce
şi când soarele dă de geană
şi când [ea] umbra cade...
Isonul stejarului
de departe răsună,

---

1. În aromână, „copac" este *pomu* sau *arburi*.
2. „Lumânare".
3. 4. „Din Samarina/Deniscu", localităţi aromâneşti.
5. „Iubite".

si-hârseaşti lumea i plândzi,
i câ-i sirinu, furtunâ,
di boaţea a cupacilui
tutu suflitlu s-discurmâ...

Câdzu cupacilu... -ndreptu
loclu s-mută s-lu surpâ,
ma boaţea-l'i di aleptu
tu etâ nu-l'i si-astupâ !
Simiţa-l'i sârmâńeatâ
cu-a Deniscului ńeatâ
cu-alu Bucuvalâ apâ —
fântânâ — adâpatâ
va s-da lumăchi, lilici şi-arâdâţińi tutu nali
alţâ cupaci va s-creascâ.

Torlu-alâstu-n cali-l'i
vârnoar-nu va s-tucheascâ !

** Ti fratili a meu, actorlu Toma Caragiu, faptu Hrupişti tu Eladhâ, tu 21 di avgustu 1925, tricutu tu bana alantă Bucureşti, tu 4 di marţu 1977, cându s-cutrimbură loclu...*

se bucură lumea sau plânge,
că e senin, furtună,
de vocea stejarului
tot sufletul se discurmă [6]...

Căzu stejarul... drept
pământul se mişcă să-l surpe,
dar vocea-i de ales
în veci nu i se-astupă !
Sămânţa-i sărmăneată
cu a Deniscului viaţă [7]
cu-a lui Bucuvală apă —
fântână — adăpată
va da crengi, flori şi rădăcini tot nouă
alţi stejari au să crească.

Urma lăsată-n cale-i
nicicând n-o să se topească !

** Fratelui meu, actorul Toma Caragiu, născut la Hrupişti, în Grecia, la 21 august 1925, trecut în cealaltă viaţă la Bucureşti, la 4 martie 1977, când s-a cutremurat pământul...*

---

6. „se odihneşte ; se linişteşte".
7. Literal : „tinereţe".

DISICATLU

Cupacilu câdzutlu
lemnulu streslu

Cupacilu tâl'eatlu
uscatlu disicatlu

Cupacilu apreslu
ugeaclu încâldzâtlu

Cupacilu arsulu
vimtulu curatlu

Cupacilu-nâlțatlu
suflitlu ayisitlu...

DESPICATUL [1]

Stejarul căzutul
lemnul strânsul [2]

Stejarul tăiatul
uscatul despicatul

Stejarul aprinsul
hogeagul încălzitul

Stejarul arsul
vântul [3] curatul

Stejarul înălțatul
sufletul sfințitul...

1. „Cel despicat".
2. „Tare ; lemnul cel tare".
3. „Aerul".

TOMA-APOSTALLU

Ficioru earai
cându soarili lu-alâgai

Ficioru nâ fuşi
când luna u chiruşi

Maşi ocl'i earai
di tuti ti ńirai
cu el'i mări dişcl'işi
nâpoi nu ti mutrişi.

Apostalu earai
ti omu când ti dâdeai

Şi vruşi di ti-ascumseşi
...

Iu si-eşti, tutu va s-greşti !

TOMA-APOSTOLUL

Fecior erai
când soarele-l alergai

Fecior ne-ai fost
când luna ţi-ai pierdut

Doar ochi erai
de toate te mirai
cu ei mari deschişi
Napoi nu te-ai uitat.

Apostol erai
pentru om când te dădeai[1]

Şi-ai vrut de te-ai ascuns
...

Oriunde vei fi, tot vei grăi !.

1. „Când te dăruiai / te străduiai".

IU-I GUȘA MEA DI LELICU ?! *

Tinireața — gușa di lelicu
Mușuteața — gușa di lelicu
Giuneața — gușa di lelicu
Pirifańea — gușa di lelicu

Analtâ, țearâ
Albâ, fidanâ...

Iu-i gușa mea di lelicu ?

Creaști fumeal'ea, gușa s-curmâ.
Treați ńeata, gușa frândzi.
Cheari nicuchirlu, gușa si zgrumâ.
Când cheari hil'ilu... gușa-i fâr-di boați...

Iu-i gușa mea di lelicu ?!

** Mama, „leliclu" a meu, nu-i, ma zboarâli aesti a l'ei eara, tu aușaticu : „Oi-i, featili-a meali, iu-i gușa mea di lelicu ?"*

UNDE-I GUȘA MEA DE COCOR ? *

Tinerețea — gușa [1] de cocor
Frumusețea — gușa de cocor
Junețea [2] — gușa de cocor
Mândrețea — gușa de cocor

Înaltă, ceară [3]
Albă, diafană [4]...

Unde-i gușa mea de cocor ?

Cresc copiii, gușa obosește
Trece tinerețea, gușa descrește
Piere barbatu-i, gușa se sugrumă.
Când piere fiul... gușa-i fără voce...

Unde-i gușa mea de cocor ?

** Mama, „cocorul" meu, nu mai este, dar aceste cuvinte ale ei sunt, [spuse] la bătrânețe : „Vai, fetele mele, unde-i gușa mea de cocor ?"*

1. „Gâtul".
2. „Vigoarea".
3. „Lumânare".
4. Literal : „vlăstar tânăr".

ORCHESTRA A MUNȚÂLORU *

Trecu muntili, di vali
Armâńil'i cu cupiili.
Îi soari și-primâveară
și fugu di-tu a loru hoară.

Ti locu cu iarb-analtâ
Armânlu tutu si-alumtâ
câvallu leanișu cântâ
ca la nâ-mșatâ numtâ...

În cali, aradha-ndreapti
negu oili uidisiti !
Câ paplu di strâeti
u știi-aest-adeti :
dininti sta yumarlu-
ncârcatu l'i-easti sâmarlu,
cupia di-oi u duți
la loclu di la cruți ;
nâpoi di elu birbețl'i
pirifańi ca binețl'i
cu cloputili greali
ți-asunâ ca mârdzeali.
De-apoia bagâ noatińi
cu chipuri yâryârici
si oi cu chipuri groasi
ți țânu isonlu-nghioasi.

ORCHESTRA MUNȚILOR *

Trec muntele, de vale
armânii cu [ale lor] turme.
Soare-i și primăvară
și fug din a lor hoară [1].

Pentru loc cu iarbă-naltă
armânul tot se luptă
cavalul leneș cântă
ca la o-mușată nuntă...

În cale [2], orânduite
merg oile potrivite !
Că moșul din vechime
știe cum se cuvine [3] :
înainte e măgarul —
încărcat îi e samarul,
turma de oi o duce
la locul de la cruce ;
înapoia lui berbecii
[ce-s] mândri ca toți ații [4]
cu clopotele grele
ce sună ca mărgele.
Si ápoi pun ei noateni
cu zurgălăii veseli
și oi cu tălăngi groase
ce țin isonuri joase.

---

1. „Și pleacă din al lor sat".
2. „Pe drum".
3. Literal : „căci bunicul de când lumea îl știe acest obicei".
4. Arom. *binecu, atu*, „cal de călărie".

Țiva nu-i cumu voru oili
tutu easti cumu va omlu,
cumu știe picurarlu
ți da cu cârlibana
ca dirijorlu tonlu !

Și arâsunâ valea
di undili di cloputu,
orchestra imn-ayalea
când treați pi la șoputu.
Îi *simfonie, fugă,*
îi *requiem* di banâ ?
Îi boați di nimal'i
și-a Armâńiloru pirifańi !

Na, treați pi cârari
și-cu boațea tutâ vreari
unu Elinu capidanu
mușatu ca vâr-aslanu
tu strańi hrisusiti
di-așcheri, tińisiti,
ți dzâți cu ńirari
di iu și-nidzea-n-câlari :
„Ti levendhyea, i Vlahes !"
Livendzâ suntu Vlahil'i !

Și-orchestra di pi vali
ți curâ-n-ghiosu la vali
cu câńil'i di-avârliga
diparti-i... linga... linga... !

** Lucru ți si-ari faptâ, isturisitu di tatâ-ńiu, Nico Caragiu. A lui l'i-u-ncl'inu aestâ* simfonie.

Nimic nu-i cum vor oile,
totul e cum vrea omul,
cum știe păcurarul,
ce dă cu cârlibana [5]
ca dirijorul tonul !

Și răsună valea
de undele de clopot.
Orchestra umbl-agale
când trece pe la șipot.
E *simfonie, fugă,*
e *requiem* de viață ?
E voce de nămaie
și-a armânilor mândrie !

Ia, trece pe cărare
și-cu vocea-i toată vrere [6]
un căpitan elen
frumos ca vreun leu
cu straie aurite
de oaste, preacinstite,
ce zice cu-admirare
cum mergea el călare :
„Ti levendhyea, i Vlahes !"
Ce falnici sunt ei vlahii !

Și-orchestra de pe vale
ce cură-ncet la vale
cu câinii di-avârliga [7]
departe-i... linga... linga...

** Lucru real, istorisit de tatăl meu, Nico Caragiu. Lui îi închin această* simfonie.

5. „Ciomagul cu capul încârligat și sculptat al păcurarului aromân".
6. „Iubire", „drag".
7. „Împrejur".

UNU OMU *

Eara faptu Dol'eani
faptu ţi dureari
faptu cu duhu
cu doru di dadâ
di frati
di curunâ
di şoputu
di câvalu
di-ańiurizmâ di oaie
di meru

cu doru di carti
di-ndriptati
di-Armânu

Eara faptu Dol'eani.

Ma
ma ninti di tuti
eara faptu Domnu...

* *Ti George Zima.*

UN OM *

Se născuse la Doleani
Se născuse pentru durere
Se născuse cu duh
cu dor de mamă
de frate
de cunună [1]
de şipot
de caval
de miros de oaie
de măr

cu dor de carte
de dreptate
de armân

Se născuse la Doleani...

Dar
mai înainte de toate
se născuse Domn...

* *Pentru George Zima.*

1. „Cununie ; căsnicie".

CĂPRILI DI SANTORIN *

Alavdâ-li, Cola, alavdâ-li
căprili di Santorin
Alinâ-ti, Cola, alinâ-ti
la căprili di Santorin
Analţâ-ti, Cola, analţâ-ti
cu căprili di Santorin
Aveagl'i-li, Cola, aveagl'i-li
căprili di Santorin
Alagâ-li, Cola, alagâ-li
căprili di Santorin
Agiundzi-li, Cola, agiundzi-li
căprili di Santorin
Adapâ-li, Cola, adapâ-li
căprili di Santorin
Adu-li, Cola, adu-li
căprili di Santorin
Xirulivad' adu-li
căprili di Santorin...

* *Ti Cola Ceara.*

1. *SANTORIN (gr. THERRA), di-tu Eladhâ, locu avdzâtu ti picturili di pi muril'i di piştirei. Unâ di eali ari numa „Căprili di Santorin".*

CAPRELE DIN SANTORIN *

Laudă-le, Cola, laudă-le
caprele din Santorin [1]
Urcă-te, Cola, urcă-te
la caprele din Santorin
Înalţă-te, Cola, înalţă-te
cu caprele din Santorin
Veghează-le, Cola, veghează-le
caprele din Santorin
Aleargă-le, Cola, aleargă-le
caprele din Santorin
Ajunge-le, Cola, ajunge-le
caprele din Santorin
Adapă-le, Cola, adapă-le
caprele din Santorin
Adu-le, Cola, adu-le
caprele din Santorin
La Xirolivad'adu-le
caprele din Santorin...

* *Pentru Cola Ceara.*

1. *SANTORIN (gr. THERRA), din Grecia, loc celebru pentru* frescele sale rupestre. *Una dintre ele este cunoscută sub numele de „Antilopele de la Santorin".*

Natlu

Stihuri cu harizmă veacl'i

Natul

stihuri cu charismă veche

CHEATRA TREAŢI, APILI ARMÂNU

Auşil'i spunu câ apa treaţi
Şi spunu câ chetrili armânu ;
Ma gioclu altâsoi s-faţi
Pi cuua a loclui iu bânămu :

Câ cheatra, câtu streasâ s-hibâ,
Ea s-maţinâ şi s-treaţi, stânda,
Ma pisti lunga-l'i mâţinari
Maşi apili armânu, curânda. *

Aşi şi-Armânil'i, curâ, curâ
cumu dzâţi zborlu di-unâoarâ :
„nu cheari-Armânlu“, nu, nâsu curâ
şi maţinâ tu calea-l'i yioarâ...

Cheari pâdurea, când furtuna
fumeal'ea-l'i surpâ primâveara ?
Cheari elu, pul'iu,-ngl'iţatu di neauâ,
cându-acupirimintu nu-ari ?
Lilicili di-tu pădz şi dzenuri
uscati toamna, cheru primâveara ?

Nu cheru, nu cheari NATLU,
nu cheari Armânlu, nu, nu cheari !
Câtu zboru curatu va si-arâsunâ
tu casi armâneşti, latini :

* *Optuli versuri din capu suntu turnati di mini tu grailu a nostru dupâ poezia „Pe glob“, di Mihai Codreanu (1876—1957).*

PIATRA TRECE, APELE RĂMÂN

Bătrînii spun că apa trece
Şi spun că pietrele rămân ;
Dar jocul altfel se petrece
Pe scoarţa globului bătrân :

Că piatra, cât ar fi de tare,
Se macină şi trece, stând
Iar peste trista-i măcinare
Doar apele rămân, curgând. *

Aşa şi-armânii, cură, cură
cum zice vorba de-odinioară :
„nu piere-armânul“, nu, el cură
şi macină în calea-i chiară...

Piere pădurea când furtuna
copiii-i surpă primăvara ?
Piere el pui, îngheţat de nea
când acoperământ nu are ?
[şi] florile din văi [1] şi dealuri
uscate toamna, pier primăvara ?

Nu pier, nu piere NATUL,
nu piere-armânul, nu, nu piere !
Cât vorbă curată are să răsune
în case armâneşti, latine :

* *Aceste opt versuri sunt din Mihai Codreanu (1876—1957), poezia „Pe glob“.*

---

1. Literal : „câmpii“.

„Mi scolu, mi lau, mâcu pâni albâ, bunâ,
ńi-amu trei ficiori, simiţa s-ńi-u priadunâ
si-u creascâ ş-tutu aşi s-ma spunâ :
'Yinu-ńi, lea vrută, ocl'i di cârbuni,
yinu-ńi, muşată,-n braţâli-ńi mult gioani,
s-ţâ başu, lea vrută, gura-ţ di tâciuni !'..."

Câtu limba armâneascâ aşi va si-arâsunâ
nu cheari-Armânlu ! Nu !

Câ NATLU şi-LIMBA-su UNÂ !

„Mă scol, mă lau, mânc pâine albă, bună,
mi-am trei feciori, sămânţa să mi-o adune,
s-o crească şi tot aşa să spună :
'Vino-mi tu, vrută [2], [cu] ochii de cărbune,
vino-mi, frumoaso, în braţele-mi mult june [3]
să-ţi sărut, vrută, gura-ţi de tăciune !'..."

Cât limba armânească aşa o să răsune
nu piere-armânul ! Nu !

Că NAT şi LIMBĂ-s UNA !

2. „Iubito !"
3. „Viteze".

IMNU TI MUMILI ARMÂNI

Vrearea-lâ... până tu moarti.
Nu-ari altâ tu-altâ parti.

Ficiurițl'i ma nâinti,
Tuti-alanti ma nâ parti.

Dzuuâ-noapti tutu-aveagl'i,
mași la el'i lâ suntu ocl'il'i :
„Canda i hivritu ficiorlu ?"
„Ti ți u lo iara ponlu ?"
„Nacâ-u doari vârnu dinti ?"
„S-nu-l'i ișî vârnu cârinti ?"

S-hibâ mae, s-hibâ mumâ,
— nu-ari s-facâ aestâ numâ —
țea ma buna cumâticâ
va l'i-u da ali fiticâ.
Ti ea... țiva mărdzińi, oasi
di-a ficioriloru ți l-armasi.

Vârnu nelu ? Vârnâ flurie ?
„Em ! io, tora, nu-s ti mini,
va li dau a featiloru
câ easti chirolu-a loru !"

IMN PENTRU MAMELE AROMÂNE

Vrerea [1] lor... până la moarte.
Nu-i atare-n altă parte.

Copilașii mai-nainte,
Toate alte [2] la o parte.

Ziuă-noapte tot de veghe,
numai pe ei le sunt ochii :
„Parcă-i fierbinte feciorul ?"
„De ce o luă iarăși dorul [3] ?"
„N-o durea-o vreun dinte ?"
„Îi iese vreun cărinte [4] ?"

De-i bunică, de e mamă
— nu-are a face ăst nume —
cea mai bună bucățică
are s-o dea la fetică.
Pentru ea... doar margini, oase,
de-ale pruncilor rămase.

Vreun inel ? Vreo florie [5] ?
„Eh, acuma, nu-s de mine,
o să le dau fetelor,
că [acum] e vremea lor !"

---

1. „Iubirea".
2. Literal : „celelalte".
3. „Durerea".
4. „(dinte) canin."
5. „florin de aur".

Vârnâ yunâ ? Vârnâ ţipâ ?
Vârnâ fustani di sirmâ ?
„Ţi li voi, tu ańil'i-a mei ?"
Şi-nâsâ... peril'i... ninga lăi !

Dadi-armâni ahâtu duruti :
câ-l'i dzâcu *Gheafâ* i *Custandâ*,
Athina, Sufie, Niche,
câ-l'i dzâcu a vârnei *Dumnicâ*
i *Cal'iopâ* i *Fluricâ*,
Mahâ, Mie i *Lucreţâ*,
Marie i *Lenâ, Pepâ*,
Cumu si-l'i dzâcâ, MUMĂ-i, veacl'i !
Şi tu lumi... nu-ari preacl'i.

Vreo blană ? Vreun batic ?
Vreo rochie de mătase ?
„Ce le vreau [6], la anii mei ?!"
Şi ea... păru-i încă lai [7] !

Mame armâne, atât durute [8] :
că-i zic *Gheafă* sau *Custandă*,
Athina, Sufie, Niche,
că-i zic uneia *Dumnică*,
sau *Caliopă* sau *Flurică*,
Mahă, Mie sau *Lucreţă*,
Marie sau *Lenă, Pepă*,
Cum i-o zice, MAMĂ-i, veche !
Şi în lume... nu-i pereche !

---

6. „Ce-mi trebuie ?"
7. „Negru".
8. „Iubitoare".

Hiru ți curâ anarg-anarga
di sum-dzeanâ, di sum-munti
dulți s-bași alaga-alaga
cu-alt hirușu, ma cu vârtuti...

Și di-adunu avrap-avrapa
cu arâulu di na-stânga
si stricoarâ alâgânda
tu ma marili di na-ndreapta.

Oh, arâu umflatu, pirifanu,
ți porțâ pi a tali undi
— mutrea di nu li fă afanu ! —
doruri di mumi duruti !

Treți-u Amarea ațea Laia
și la Maramara si-agiundzâ,
treți-lu și-Gibraltarlu-ayońea
nizgrumatu-ntregu s-pitrundzâ
tu-Atlanticu, Ocheanólu,
înclo di-Amarea ațea Marea
— iu și-dusi zborlu și-Hristolu —
și-du tu „Lumea ațea Noaua"
— oh, Columbe, blâstimate,
iu-ț-si dusi mintea, frate ?! —
du-u chicuta ca steaua
lacrima di dadâ plâmtâ
vrearea-l'i s-nu s-ducâ chirutâ...

Fir ce cură alene-alene
de sub geană, de sub munte
dulce se sărută fuga
cu-alt firuș, mai cu vârtute...

Și-mpreună, iute-iute
cu cel râu din partea stângă
se strecoară alergânda
în mai marele la dreapta !

Oh, tu râu umflat [și] mândru
ce porți pe-ale tale unde
— vezi nu face nevăzute ! —
doruri de mume durute ! [1]

Treci-o Marea ceea Neagra
și la Marmara s-ajungi,
treci și Gibraltaru-n grabă
nesugrumat, întreg [să] pătrunzi
în Atlantic, Oceánul,
dincolo de Marea cea Mare
— unde-și duse vorba și Hristosul —
și du-n „Lumea ceea Noua"
— oh, Columbe, blestemate,
un-ți se duse mintea, frate ?! —
du-l picușul cel ca steaua,
lacrima de mamă plânsă,
vrerea-i nu fie pierdută... [2]

1. „Iubitoare ; care suferă"
2. „Dragostea-i să nu se ducă pierdută".

Câ hiruşlu di-apâ yie
ţi yini tâşi di sum-dzeanâ
maşi aestu-i, altu nu-ari,
câ sică tu-arâdâţinâ.

Căci firuşul de-apă vie,
ce vine chiar de sub geană
doar acesta-i, altul nu e,
c-a secat la rădăcină.

Ţi ciudie !
Dzâţi *ţerlu ari lunâ*
şi... easti poezie !
şi harea easti-mplinâ !

Dzâţi *ciello, Himmel, sky*
şi suflitlu-a Armânlui
ca cheatra sta, si-lu dai
di ńilâ a vârnui !

Ca ţiva leamni-uscati
câ dipu ţiva nu-şi minâ :
ni frândza nu-l'i ma bati,
ni arpitli şi-alinâ...

Dzâţi *soari-i, ţi luńinâ !*
şi-*arâu ţi curâ yioarâ,*
Dzâţi *boaţi di câmbanâ*
şi s-deapirâ tuţ tr-oarâ !

Ţi ciudie !
Cându-ncurunâ zboarâ
tu grailu-a lui, di-acasâ,
di pachi-strâpachi, di-tu hoarâ,
ţi altoru lâ-lu alasâ,

Ce minune ! [1]
Zici : *cerul are lună*
şi... este poezie !
şi harul e deplin !

Zici : *ciello, Himmel, sky*
şi sufletul armânului
ca piatra stă, să-l dai
de milă vreunui !

Ca nişte lemne-uscate
că chiar nimic nu-şi mişcă :
nici frunza nu-i mai bate,
nici aripile-şi ridică...

Zici : *soare-i, ce lumină !*
râuri ce curǎ chiare, [2]
zici *sunete de clopot* [3]
şi-s flacără toţi iară [4] !

Ce minune !
Când cunună cuvinte
în graiul lui de-acasă,
din moşi-strămoşi, din hoară [5],
ce altora li-l lasă,

1. Cf. drom. *ciudă, ciudăţenie, ciudat.*
2. „Limpezi".
3. Literal : „voce (de clopot de biserică)".
4. Literal : „şi se-nfioară toţi, dintr-o dată".
5. „Sat".

a Armânlui-l'i crescu peani
di-ahâtâ pirifańi...

Câ numta... numtâ easti —
că-su oamińi, pul'i, giuneapińi —
ma numta-nâ di zboarâ
nu-ari-altâ tu mileti-ńi !

armânlui îi cresc pene [6]
de atâta mândrie...

Căci nunta... nuntă este —
că-s oameni, pui [7], junepeni —
dar nunta-ne de cuvinte
nu-i alta pentru neamu-mi !

6. „Aripi".
7. „Păsărele".

MERLU ȘI ŃEDZLU A LOCLUI

Analtu, ningâ ţeru
u feaţi poezia
Armânlu, picurarlu.

Aclo lâ dzâsi „pul'i“
la tuţ azburâtoril'i
— câ-su ńiţ, câ suntu mări —
sunt-fraţ, el'i, cu nioril'i !

Și când dipusi-n-padi,
casâ ș-fumeal'i s-facâ,
poetlu, picurarlu,
tu elu cu harlu a Domnului
vidzânda ţi mâreaţâ,
lâ dzâsi cu mușuteaţâ :
merlu și ńedzlu a loclui...

MĂRUL ȘI MIEZUL PĂMÂNTULUI[1]

Sus, lângă cer,
făcut-a poezia
armânul, păcurarul.

Acolo le-a zis „pui“
la toţi zburătorii
— că-s mici, ca sunt [ei] mari —
sunt fraţi, ei, cu norii !

Și când coborî-n câmpie,
casă să-și facă, familie,
poetul, păcurarul,
în el cu harul Domnului
văzând ce măreţie,
le-a zis cu frumuseţe :
mărul și miezul locului...

1. „Morcovul“ și „cartoful“, respectiv „mărul“ și „miezul“ pământului.

LUNA ȘI MESLU

Luna tutu si-ndreadzi
loclu s-luńineadzâ.
Luna tutu s-șuțâ
loclu... dipu nu s-mutâ.

Noaptea i ca dzuua
si-lu vedz aclu-n-padi
ti doari miduua
s-vrei si-l'i dai di coadâ !

Câ-i mistiryiu mari
mași Dumnidză știe
cumu di easti-ahtari :
cându-mplinâ, yie,
cându... dip câtrani ?!

Și di-apoia : Armânlu
meslu și-lu-ari ahoryea,
cându s-șuțâ loclu
di da lunâ noauâ
nâsâ easti unâ, meslu easti altâ !

Așí vru latina
limba straușeascâ :
meslu s-și-aibâ numa,
luna si-l'i luțeascâ !

LUNA ȘI „MES"-UL

Luna tot se pregătește [1]
pământul să-l lumineze.
Luna se tot sucește
pământul... nu se sinchisește ! [2]

Noaptea e ca ziua
să vezi pe jos acul
te doare creierul
să vrei să-i dai de coadă !

Că e mister mare
și numai Dumnezeu știe
cum e de-i atare :
când [e] plină, vie
când... de tot catran !

Și apoi : armânul
„mes"-ul și-l are altul [3],
când se sucește pământul
de dă lună nouă
ea [luna] este una,
„mes"-ul este alta !

Așa a vrut latina
limba strămoșească :
„mes"-ul să-și aibă numele,
luna să-i lucească !

1. Literal : „se drege".
2. Literal : „de loc nu se mută (din loc)".
3. „Pentru «lună (de zile)» aromânul are un cuvânt separat" (<lat. *mensis ;* cf. fr. *mois,* it. *mese* etc.).

PATRU YISI CU OCL'I-NCL'IȘ

I Yisu di primâveara

Ficioril'i :
Cându da iarba,
lâ creaști barba.
Cându da frândza,
lâ creap-arândza.
Cându yinu ploili,
alagâ oili.
Cându străfuldzirâ,
moartea u spindzurâ.

Featili :
Cându yinu Fluriili
și-bagâ fluriili.
Când yini Paștili,
si scoalâ moașili
di-și ducu nipoatili
si-și spunâ ńeatili !
Scotu di-tu hârari
ti Viniri-Mari,
strańi mușati
cu mâńili câlcati...

Giońil'i s-li veadâ
featili si-aleagâ.

PATRU VISE CU OCHII ÎNCHIȘI

I Vis de primăvară

Feciorii :
Când dă iarba,
le crește barba.
Când dă frunza
le crapă rânza.
Când vin ploile
aleargă oile.
Când străfulgeră,
moartea o spânzură...

Fetele :
Când vin Floriile,
își pun salbele [1].
Când vine Paștele
se scoală bătrânele [2]
de-și duc nepoatele
să-și arate tinerețile !
Scot din sacii mari
în Vinerea Mare,
straie frumoase
cu mâinile călcate...

Junii să le vadă,
fetele să le aleagă.

1. Literal : „florini de aur" ; „salbe de aur".
2. Literal : „o pornesc babele".

II Yisu di veara

Când yini mailu
s-hârseaşti-Armânlu.
Iasi tu padi
la iarbâ veardi.
Fumeal'ea-l'i tutâ
di-tu hori s-mutâ.
Circhelu-ndreptu,
caşlu- aleptu
pita i teasâ
coaptâ ti measâ
guva tu mesi
— paplu tu thesi —
dada u tal'i
yiuri astal'i
cathi unu partea
şi-u l'ea na nâ parti
yinlu ti oaspiţ
pociulu i proaspitu
bunu pi câroari
câ-i şi-elu di la soari...

Ş-boaţea si-alinâ
tâşi Samarinâ...

II Vis de vară

Când vine maiul
se bucură armânul.
Iese-n poiană [1]
la iarbă verde.
Familia-i toată
din sate se mută [2].
Ţestul pregătit,
caşul ales
plăcinta-i întinsă
coaptă pentru masă
gaura la mijloc [3]
— bunicul în frunte —
mama o taie
dungi întretaie
fiecare partea
şi-o ia la o parte
vinul pentru oaspeţi
urciorul e proaspăt
bun pe căroare [4]
că-i şi el de la soare.

Şi vocea se-anină
până-n Samarină...

1. Literal : „padină".
2. „Se ridică ; pleacă".
3. Obicei aromânesc de a însemna centrul plăcintei cu vârful degetului mare : din acest punct se începe tăierea ei în raze.
4. „Căldură mare" (< lat. *calor, caloris*).

III Yisu di toamna

Ti Stâ-Mârie
tu Cimârie
s-toarnâ Armânlu
si-ndreagâ arniulu !

Ti yizmâciunu
nu ari vârnu
butea nimplinâ.
Talarili gânâ
caşlu si-lu ţânâ.
Pociu ahândosu
ti laptili grosu
niheam dulţi-acru
cum-l-va fumill'iclu.
Peturili-si teasi
lânurili-su toarsi
pâstrâmadz tu vimtu
câvyearlu sprilimtu
hiţi-mbâirati
meari uscati
nuţli adunati
câstâñili coapti
fârina-n sinduchi...

Iarna ? Si-si-aproachi !
As-yinâ Andreulu,
i-ndreptu Armânlu !

III Vis de toamnă

La Stă-Mărie
în Cimărie [1]
se-ntoarce armânul
să-şi facă iernatul !

La cules de vii
nu are nici unul
butia neplină.
Putinile doldora
caşul să-l ţină.
Pociul [2] pântecos [3]
pentru laptele gros
puţin dulce-acru
cum îl vor copilaşii [4].
Păturile [5]-s întinse
lânurile-s toarse
pastramele-n vânt
icrele lucioase
smochine-mbăirate [6]
mere uscate
nucile-adunate
castanele coapte
făina în ladă...

Iarna ? Să se-apropie !
Să vină Andreul [7],
e gata armânul !

---

1. *Ceameria,* câmpie în Albania.
2. „Oală de lut" (< lat. *potium ;* cf. fr. *pot*).
3. Literal : „adânc(os)".
4. „Familia cea mică ; copiii".
5. „Ioscale pentru iarnă".
6. „Înşirate" (cf. şi drom, *baieră*).
7. „Decembrie".

IV Yisu di iarna

Cându da neaua
si-acoapirâ torlu.
Ma, ia vedz-u Steaua !
S-feaţi Hristolu !

Yinu sârbâtorili
ti tuţ criştińil'i.
Simitea adratâ
sarailia-i coaptâ
bâclâvălu — ńeari
pitili cu moari
migitlu ascumtu
ta si-lu aflâ nuntru !
Aryucearil'i-alagâ
anlu si-lu adavgâ
cu altu ma nău
fâr-di duhu arău...

Pâtigiunea yini
ia-lea şi-Ayiu Yeani
'banâ hârioasâ
Anlu Nău i-n casâ
bunili-s si-aleagâ
aralili-s si-aşteargâ !

IV Vis de iarnă

Când dă neaua
se-acoperă urma.
Dar, ia vezi-o Steaua !
S-a născut Hristosul !

Vin sărbătorile
pentru toţi creştinii.
Pâinea [1] e făcută
sarailia-i coaptă
baclavaua — miere
plăcinta cu moare
bănuţul ascuns
ca să-l afli-nuntr' !
Mascaţii colindă
anul să-l adauge
cu altul mai nou
fără de duh rău...

Boboteaza vine
iată-l şi Sânt-Ion
viaţă bucuroasă
Anul Nou e-n casă
bunele să se-aleagă
relele să se şteargă !

1. „Pâine pregătită anume, pentru sărbători, cu mireasmă de busuioc".

TREI BLĂSTEAMI (TI ȘICAE)

I Blâsteami di mumâ ți u creapâ fumeal'ea

Ți-ńi pâțâi, laia-ńi di io ?!
Iu-su ficioril'i di-unu chiro ?!
A, la-ai, mi zurlusirâ,
caplu mi-acâță, mârata-ńi,
ia, așì-ńi si duți ńeața-ńi !

— Lea, mare, hândâcusită,
cara s-ti-acațu di cusiță
va ti-aducu tutâ-nvârliga
vârnu s-nu ț-aibâ câștiga !
Stăi, lea, ț-u chirușì arșinea,
pornicu dip ță si-adră chealea ?
Ți mi crechi, lea, ți s-ță creapâ
budza, ia, că mi cripași ?!

— Și-tini, lai, gugea ficiorlu
țâ badz mintea cu lișorlu ?
Va ti vatâmu, lai, di școpu
ta s-ță bagu mintea la locu !
Ieși nafoar', hândâcusite,
gioacâ tu uboru, neap'cate !

— Ah, lea ńică, dracu di-tu guvâ,
dipu ca theaminâ-mascurâ !

TREI BLESTEME (DE ȘAGĂ)

I Blesteme de mamă pe care o necăjesc [1] copiii

Ce-mi pății, biata-mi de mine ?!
Unde-s copiii de-odinioară ?!
Oh, mă-ăi, m-au nebunit
capul m-a apucat, amărâta-mi
ia, așa-mi se duce viața-mi [2] !

— Tu, a mare, prăpadită,
de te-oi apuca de cosiță
am să te-aduc toată-nvârliga [3]
nimeni să nu-ți aibă grija !
Stai, tu-u, ți-ai pierdut rușinea,
toval chiar ți s-a făcut pielea ?
De ce mă crăpi, tu, crăpa-ți-ar
buza, ia [așa], că m-ai crăpat ?!

— Și tu, măi, gogea feciorul [4]
îți pui mintea cu ușorul ? [5]
Te omor, măi, în bătaie
ca să-ți pun mintea la loc !
Ieși afar', nerușinate,
joacă-n curte, afurisite !

— Ah, tu, mică, drac din gaură,
chiar ca femelă-masculă !

1. Literal : „o crapă".
2. Literal : „tinerețea-mi".
3. „Împrejur".
4. „Băiatul".
5. „Ușor la minte".

Chilimea u-arupsişi ţiru
cu carecla tutu hâr-hâr !
Bagâ-ţ curlu-n padi, stăi,
ţi mi crechi, lea, ţi-ńi adari ?

Câ v-agudi chicuta doauli !
S-vâ sta parlu tu hicati,
ia, câ mi cripaţ, ficioril'i-ńi,
tu-nâ guvâ s-vâ bagu treil'i,
sfulgulu pisti voi s-cadâ...
— Ţi mi feaţişi, murlai dadâ ?!

...

Oi-i, corba-ńi, zurlusii ?
Ţi stau di dzâcu, u chirui ?
Ptiu-ptiu-ptiu !, s-ńi-ascuchiu-n sinu,
tu munţ seţi ! Aca la mini-i-i
ahtări lucri nu-ari s-yinâ-â-â !
Cari nu şi-u va fumeal'ea-a-a
s-nu şi-u va niţi câmeaşa-a-a !

Aidi, soră, tini mare,
l'ea-u ńica şi-ieşi primnari,
şi-videţ s-nu ţiva ficiorlu
s-şi-arupâ ţiva ciciorlu...
Aidi, pirdhicuşili-a meali,
loaţ-vâ şi-agiucaţ-vâ beali !

Chilimul l-ai făcut ciur
cu scaunul [6] tot hâr-hâr !
Pune-ţi curul jos [şi] stai,
de ce mă crăpi, tu, ce îmi faci ?

Că v-ar lovi picul [pe]-amândouă !
Sta-v-ar parul în ficaţi,
ia, că mă crăpaţi, feciorii-mi,
într-o gaură să vă bag treii,
fulgerul pe voi să cadă...
La ce m-ai făcut, biet-mamă ?!

...

Vai, vai, biata-mi, înnebunii ?
Ce stau de zic, o pierdui ? [7]
Ptiu, ptiu, ptiu ! să-mi scuip în sân !
În munţi seci [8] ! Aici la mine-e-e
atari lucruri să nu-mi vie-e-e !
Cine nu şi-o vrea familia-a-a [9]
să nu-şi vrea nici cămaşa-a-a !

Haide, soră [10], tu, cea mare,
ia-o [pe] mica şi-ieşi plimbare
şi vedeţi să nu cumva feciorul
să-şi rupă cumva piciorul...
Haide, potârnichile mele,
luaţi şi jucaţi pietricele !

---

6. „Scaun cu spetează" (pentru „scaun" : arom. *scamnu*).
7. „Mi-o pierdui mintea".
8. „Pustii".
9. „Cine nu-şi iubeşte copiii".
10. Mod de adresare fiicelor ; pentru băieţi : „frate !".

II. Blâsteami di-nveastâ ți-l'i fudzi bârba-su tu Amirichie

Au-u, sor, dzâ, nu ńi-amu dhichi ?
Nicuchiru easti aestu ?
S-și-alasâ taifâ, fumeal'i
și s-fugâ tu-Amirichie ?

Oh, lele, corba-ńi di io !
Ți hâiri s-fac-aclo ?!
Omu chirutu, fliurâ mintea-l'i,
ńi-alghirâ dip lail'i ocl'i-ńi !
Tutu mutrea, tutu mutrea...
vârnu nu u minduia.
Nu-ari s-yinâ vârnâoarâ,
caplu tâmpânâ-ńi si-adarâ !

Ți-ńi pâțâi, lea, corba-ńi di-io ?!
Ți bârbatu, lea, dipu apló !
N-agârși, ańi trecu și-trecu
ficioril'i dol'i tutu ma crescu...
Mi cripâ, budza si-l'i creapâ !
Cioarâ di-arinâ si-adarâ !
S-nu-și aibâ altâ hâiri !

II Blesteme de nevastă căreia i-a plecat bărbatul în America

Va-ai, soră, zi, nu-i drept [1] ?
Om de casă este-acest ?
Să-și lase neam, familie
să plece-n Amirichie ?

Văleleu, biata-mi de mine !
Ce naiba [2] să fac-acolo ?!
Om pierit [3], fluier i-e mintea-i,
mi-albiră de tot bieți ochii-mi !
Tot privește, tot privește...
nimeni nu se mai gândește [4].
Nu mai vine niciodată,
capu-mi tobă-i, mintea toată [5] !

Ce-mi pății, biata-mi de mine ?!
Ce bărbat, vai, de rușine [6] !
Ne-a uitat, ani trec și trec
feciorii, doi, tot mai cresc...
M-a crăpat, buza să-i crape !
Sfoară din nisip să facă !
N-aibă nici o pricopseală !

1. Literal : „n-am dreptate ?“
2. Literal : „pricopseală“.
3. „Aiurit“.
4. Literal : „nimeni nu s-ar fi gândit la asta“.
5. Literal : „capul mi se face tobă“.
6. „Simplu ; neșlefuit“.

Pi dinţâ si-lu vedu, lea sor',
câ mi-asteşu, lea, di-ahâtu doru !
Ia, aşi, câ mi cripă...

Si-l'i agiută Dumnidză !

Vedea-l-aş pe dinţi [7], tu, sor',
că m-am stins de-atâta dor !
Ia, aşa, că m-a crăpat...

Să-i ajute Dumnezeu !

7. „Vedea-l-aş întins / mort / cu faţa în jos".

III Blâstemu di dadâ ţi-l'i fudzi ficiorlu si s-facâ yeatru

Oi-i, murlai Custachi a meu !
Iu-ńi fudzişi, lai, frate,
ţi-ńi adraşi, lai, carabeu,
vrute şi-nidurute !

Oh, lele, aţelu-şi tutu,
s-dusi s-s-facâ yeatru...
Oi-i, aslanlu-ńi vru-utu,
ocl'iu-ńi si-adră albu-u !

Au-u, Custachi-mu,
mutrea-aoa, la dada !
U vedz palma ? Ari peri ?
Nu-ari, frate, vârnu.
Avdz-aoa, ficiorlu-a meu :
cât peri ari palma
ahâtâ hâiri si-ai,
pul'ilu şi-ńellu a meu !
Câ mi-alâsaşi singurâ,
plâmtâ şi-ningrupatâ...

Ia, aşi s-da Dumnidză,
giuru pi-a tali ńeati !
Harauâ si-ai di la ficiori
şi dzâli tutu muşati !

III Blestem de mamă căreia i-a plecat feciorul să se facă doctor

Va-ai, biet Costache-al meu !
Unde-ai plecat [1] tu, măi, frate,
ce-mi făcuşi, tu, carabeu [2],
vrute şi nedurute [3] !

Văleleu, doar unu-i tot [4],
s-a dus să se facă doctor...
Va-ai, leu-mi vru-ut,
ochiu-mi albi to-ot !

O-oh, Costachi-mu,
uite aici la mama :
O vezi palma ? Are peri ?
N-are, frate, nici unul.
Auzi aici, feciorul meu :
câţi peri are palma
atâta pricopseală să ai,
puiul şi mielul meu !
Că m-ai lăsat singură,
plânsă şi neîngropată...

Ia, aşa să dea Dumnezeu
jur pe a ta tinereţe !
Bucurie să ai de la feciori
şi zile tot frumoase !

1. Literal : „ai fugit".
2. „Vrabie" / „ciocănitoare" ? Cuvânt de mângâiere pentru băieţi.
3. „Iubite şi neiubitorule !"
4. Literal : „acela şi tot".

CÂNTICU TI GINTA LATINĂ *
di
Vasile Alecsandri

I

Latina gintâ i reginâ
Ntrâ alti ginti di aestâ lumi mari.
Ea poartâ-n frâmti nâ steauâ sirinâ
Luţindalui tu eti seculari.
Scriatâ-l'i easti tutu nâinti
Gioanâ si-şi treacâ lunga-l'i cali.
Ea neadzi-ndreaptâ-n frâmtea altoru ginti
Şi-luńinâ vearsâ dinâpoi, tu vali.

II

Latina gintâ featâ vergurâ-i, alghinâ
Cu hari dulţi, trupu curatu, lişoru,
Tutu xenlu-n cali l'i si-ncl'inâ
N-dzinucl'i cadi, tutu ma-mplinu di doru.
Muşatâ, yie, gura-l'i maşi arâsu,
Sumu ţeru sirinu şi dzuua pi câroari
Ea s-ńirâ-n soari, caplu-l'i tutu ma-n susu,
Si-ascaldâ, harişi, tu veardi-amari.

---

* *Poezia aestâ fu scriatâ di Vasile Alecsandri tu maiu, 1878. Poetlu u dzâsi la „Concursul Felibrilor", di Montpellier, Franţa, la „Societatea limbilor romanice". Nâsu fu încurunatu aclo cu premiulu ti ma buna şi ma muşata poezie încl'inatâ ti latinitati. CÂNTUL GINTEI LATINE fu adusu tu limbili : latinâ, francezâ, italianâ (1878), provensalâ (1885), retoromanâ (1896), spaniolâ, portughezâ (1978, tu 100 di ani), şi dupâ 110 ani u aduşu-şi mini tu limba a noastrâ (si-avdzâ-ntâńea oarâ tu 1989, la VI-lu Congresu a Armâńiloru di Bridgeport, U.S.A.).*

CÂNTUL GINTEI LATINE
de
Vasile Alecsandri

I

Latina gintă e regină
Între-ale lumii ginte mari.
Ea poartă-n frunte-o stea divină
Lucind prin timpii seculari.
Menirea ei tot înainte
Măreţ îndreaptă paşii săi.
Ea merge-n capul altor ginte
Vărsând lumină-n urma ei.

II

Latina gintă e virgină
Cu farmec dulce, răpitor ;
Străinu-n cale-i se închină
Şi pe genunchi cade cu dor.
Frumoasă, vie, zâmbitoare,
Sub cer senin, în aer cald,
Ea se mireazâ-n splendid soare,
Se scaldă-n mare de smarald.

III

Latina gintâ ari parti
Di tuti-a loclui mări averi
Şi-cu multâ vreari ea li-mpanti
Cu tuti alanti a l'ei surări,
Ma la inati nu-ari preacl'i,
Când mutâ braţu ti libertati
U surpâ tirania veacl'i
Ş-si-alumtâ ti-a l'ei îndriptati.

IV

La dzuua aţea di giudicatâ
Cându va-s sta dinintea Aţilui
Ginta va si-hibâ întribatâ :
„Ţi ari faptâ ea pi loclu a lui ?"
Ş-nâsâ va-s greascâ — boaţi dulţi, ńeari :
„O ! Doamne,-n lumi mini câtu şidzui
Tu ocl'i a l'ei împlińi di vreari
Maşi Tini, Vrute, mini ti vidzui !"

III

Latina gintă are parte
De-ale pământului comori
Şi mult voios ea le împarte
Cu celelalte a ei surori,
Dar e teribilă-n mânie
Când braţul ei liberator
Loveşte-n cruda tiranie
Şi luptă pentru-al său onor.

IV

În ziua cea de judecată,
Când faţă-n cer cu Domnul sfânt,
Latina gintă-a fi-ntrebată :
„Ce a făcut pe-acest pământ ?"
Ea va răspunde sus şi tare :
„O ! Doamne,-n lume cât am stat,
În ochii săi plini de-admirare
Pe tine te-am reprezentat !"

CUPRINS

Adil'eri / Respirări

Praguri

In memoriam

Natlu / Natul

Tipărit la ROMCART S.A.